

NITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Megjelenik vasárnaponként. Előfizetési ára egész évre 40 Ks, félévre 20 Ks Külföldre 60 Ks. évenként.	Alapította: Dr. TÓTH JÁNOS. 1933-ig szerkesztette: Dr. FRANCISZY LAJOS.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nitra, Piarista-utca 22. szám, földszint. Hivatalos órák: hétköznap reggeltől estig.
Negyvenkilencedik évfolyam	10. szám	Nitra, 1941. március 16.

Esterházy János — 40 éves.

Március 15-e, a magyar népnek ez a tüneményes és emlékezetes napja, minket szlovákiai magyarokat különösen érdekel — mert egy nappal előbb, a 48-as eszmék szent napján, született Esterházy János is, a szlovákiai magyarok vezére. *Most pénteken volt 40 éves.*

Esterházy János magyar vértanu család méltó utódja. Hiszen nagyatyja, báró Jeszenák János, Nitramegye egykori főispánja a szabadságharc nitrai vértanúja volt, kit 1849 október 20-án ölt meg az osztrák szoldatészka. Esterházy János *édesatyja*, idősebb Esterházy János újlaki földbirtokos, ki 1905 szeptember 2-án, 40 éves korában Ujlakon hűnyt el, mint az Országos Magyar Szövetség megalapítója szerzett hírt. Tudása, műveltsége, lobogó nemzeti érzése őt szemelték ki nemzete vezérének közé. Abból a magból nőtt, melyből Széchenyiek teremtek. Zseniális megfigyeléssel, a nagy hazafiak fáradhatatlanságával szentelte magát a szlovák kérdés tanulmányozásának és csak korai halála okozta, hogy físzületreméltó céljait el nem érte. Joga van a történelmi hírhez, mert küldetéses hívatást töltött be.

Esterházy János édesanyja: Tarnó-Tarnówska Erzsébet, a nagynevű krakkói egyetemi tanár leánya.

Most, a negyvenéves forduló napján, meghatva köszöntjük a szlovákiai magyarok fekkölt szellemű vezéréit!

Dickens száz év előtt megjelent regényeit olvasva, fellütnék, hogy a derék, jellemes, becsületes, igaz embereknek mind kedves arcuk, déleceg természetük van, míg a gonoszok, aljasok, hitványok külseje is visszafasztító. Ha az arc a lélek tükré — aminélhogy valóban az is — Esterházy János finom vonásait és daliás alakja a legrokonszenvesebb belsőt sejtetik. Az első pillantásra megejtő, lenyűgöző a szemlélőt lelkesült, férfias szépsége. Ha hozzávesszük energikus fellépését, bátor kockázatkérését, példás kötelességtudását — előtűnik áll egy remek ember, kit az Úristen is vezetőnek teremtett.

A legválságosabb időben, államfordulatok döbbenetében, új államformák kikrisztályosodása közepett ajándékozta a Gondviselés Szlovákia magyarságának Esterházy Jánost.

Csak őszinte hálával ismerhetjük el mind-

azt a nagy munkát, melyet Esterházy János eddig a magyar gondolat, a magyar lélek, a magyar boldogulás érdekében eddig tett.

Kezdetül fogva az első volt, ki a legküzdelmesebb napokban vakmerő készséggel vállalta a vezér magasfokos, de veszedelmes szerepét.

Szervező képességével elérte, hogy ma már nyugodt magafudattal elmondhatjuk: Szlovákia teljes magyarságát egyetlen testvérséggé kovászolta, forrasztotta össze.

Egyénisége hatalmas erejével újra físzteleket, megbecsülést szerzett a nemrég még oly alárendelt tényezővé zsugorított magyar népcsoportnak.

Megnyugodott lelkiismerettel vallhatja, hogy a magyar kultúra ügyében mindent megtejt, amit meglehetett — sőt ennél sokkal többet! A szlovákiai magyar irodalom most kibontakozó renaissance-tenubizonysága annak, hogy Esterházy János vezetésével mind felszínre kerülnek azok a rejtett értékek, melyeket Szlovákia írói, költői eddig ki nem aknázhattak.

Esterházy János érdeme az is, hogy a magyarságnak eddig egymás közt és egymással vívott, emésző, ártalmas tusakodása egy csapásra megszűnt. Mint egyetlen család hű gyermekei élnek egymásért Szlovákia magyar fiait, lányait.

Nem szeretnénk szépen csengő, de túlzott dícsérettel élni — kétségtelen azonban az, hogy Esterházy János mindez érdemelt a jövendő történelem legálább is azzal az elismeréssel fogja felírni, amilyen köszönettel, hálával emlékszik meg róla a mai szlovákiai magyar társadalom. **Történelmi érdemek** ezek, amelyekért a történelem babérkoszorúja jár.

Mi, akik itt élünk Nitrán, az Esterházyak újlaki, ősi körülményeitől nem messze, egymásra látjuk városunkban vezérünket. Jól esik hallanunk buzdító, vigasztaló, bizalmat fakasztó, fájdalmat enyhítő szavát, jól esik látnunk, amint tisztá és fölemeli homlokát, meg nem alkudó, gerinces magatartással jár kel, tesz, alkot nitrai hívei közt. **A magyar jövő felcsillanása** Esterházy János személyes megjelenése — eleven valóság és nem fétova, kilobbanó délibáb.

Esterházy János születésének negyven éves fordulóját

magyar ünnepnek fogadjuk el.

Magyar szeretettel üdvözöljük a korban még fiatal, tapasztalásban, tudásban, képességben érelt vezért.

Kérjük az Egek Urát, hogy adjon jó egészséget, lelki békét, diadalmas sikert Szlovákia magyar vezérének, hogy feladatát — melyet élete céljának maga elé kitűzött — elérje, megoldja, betöltse, teljesítse.

A **NITRAMEGYEI SZEMLE** szerkesztősége az egész nitrai és nitravölgyi magyarság nevében felüjjongó, tüzes szeretettel fejezi ki gratulációját a születési ünnepnapon a **legméltóbbnak**, ki a szlovákiai magyarság büszke vezetői hivatását oly komoly méltósággal, oly fényes eredménnyel, oly kemény elszántsággal viseli — Esterházy Jánosnak, a nitrai földből termett, lelkünkbeli lelkezett, nagy vezérnek!

Isten éltesse a régi magyar hagyományok és az új magyar remények férfias megtestesítőjét, Esterházy Jánost!

Esterházy János két szép gyermek: boldog édes atya. Már fiatalon kezdte meg politikai tevékenységét. 1931-ben már ott látjuk a Liga elnöki székében, 1932-ben az országos ker. szocialista párt országos elnöke. Az 1935-ben megtartott képviselőválasztásokon a kassai kerület képviselője lett, majd 1937-ben az országos ker. szoc. és Magyar Nemzeti Párt egyesülése alkalmából újból országos elnökké választották. Fáradhatatlansága közismert és csodálatos. Állandóan körúton van, hol Bratislavában, hol Nitrán, vagy az ország más helyein, ott, ahol magyarok élnek, akik áhítoznak a biztató szó után, akik Esterházyban látják ideáljait és vágyait megtestesítőjét. Nem tesz kivételt senki között; neki egyformán kedves mindenki, akár ur, akár a falu egyszerű gyermeke, barátságosan lekezel a legegyszerűbb emberrel is. Nála egy a fontos: a nemzeti ideálokhoz való ragaszkodás, nemzethűség, kitarítás és hajlíthatatlan gerinc.

Vadászgyűlés. A nitrai Vadász és vadvédő egyesület március 30-án (vasárnap) délelőtt, fél 11 órakor, a Králik-vendéglőben rendes évi közgyűlést tart, melyre ugy a tagokat, mint az érdeklődőket tisztelettel meghívja a rendezőség.

Nitrianska Púková banka
(Nitral Népbank)

zálogkölcsönosztálya előnyös kölcsönöket folyósít arany, ezüst ékszerekre és drágakövekre a legkisebb összegektől a legnagyobb összegekig. A bankosztály vállal átutalásokat és külföldi kifizetéseket nagyon jutányosan és rendkívül gyors lebonyolítás mellett folyósít bekebelezésre, személyi hitelű kölcsönöket stb.

MITTUCH JÓZSEF:

A fanál.

Istentelen, soha nem hallott pogány szó. Sejttem, hogy elolvasásánál a nyájias olvasó közönség minden hajszála égnek mered. Nem is csoda. Mert csak a legközelebbi ókor emberei, elsősorban a hadiművészet egyenruhás kis hősei tudják, hogy mit jelent.

Ma elavult fogalom. Mídon a most született poronty mindjárt féltüllel hallgatja a rádiót s első pillantása a villany égő erős fényébe merül, ki beszél akkor az elmaradott múlt idők fanáljáról?

Legfeljebb a régi sztrategia művelői, a volt veretlen, Lombardiát, Custozzát, Veronát ostromló hadfiak s a közös armádia most már rég leszerelt hősei ismerték értelmét.

A hölgyvilág egyáltalában nem szólhat hozzá a tárgyhoz. Mert a hadtudomány teljesen ki van rekesztve működési köréből s nem nevelődtek bele a hadiismeretek titkaiba. Legfeljebb hogy a családban, vagy a házban kezdeményezett háborút jó sikerrel végig csinálták, mindig győzedelmesen. De ez még nem avatja Jeanne d'Arcokká vagy az Amazoniégiók hívatásos tagjaivá őket.

Csak a büszke cs. és k. armádia volt vitézei, akik ilyenkor valószínűleg már javarészt rokkantak mind, jelenkezhetnek a illokkzatos szó feletti vita érdemleges tárgyalásához.

Ezen a jogcímen jelentkezem magam is. Hogy jogosan tehetem, felhatalmaznak arra az itt tisztelettel leszögezett bizonyítékok, melyek hangos szóval harsogják, hogy a közös hadseregnek nem ugyan nagyon számottevő, de hűséges tagja voltam.

Elsősorban a születte almáriomomban ereklyeként őrzött obsitos levél, másodsorban az 1898-as katonai emlékérem s harmadsorban a fentmegnevezett fanálnak őzű krónikája. Ezt, hogy feledésbe ne merüljön, leadom.

A múlt század végén rendezett nagy hadgyakorlatok idején történt. A fegyversíkos ellenes hadoszlop erejének utolsó latbavetésével kegyetlenül nyomta a komáromi gyalogezredet az erdős hegyek felé. Dél tájban enyhült a nyomás. A Cseres község feletti 783. sz. magaslat fensikjára szorult ezred estig megpihent. Itt tartotta meg egyúttal a vezérkar is tanácskozását s megszötte a további harci terveket, melyeknek alapján, kihasználva az éj sötéttségét, hátulról meg kell kerülni, egy észrevétlenül előnyomuló zászlóaljjal a fegyversíkosokat, foglyul ejteni őket s lefűjni a hadgyakorlatot.

Cseres falu közben megtelt a magaslatról leviharzott hadfiakkal. A csapatok után nyomuló markotányosné sebtiben összetakolt csaparszékében alig tudta lecsillapítani a lecsigázott katonák szomját, éhségét.

Tűskés őrnagy lélekszakadva lerohant a magaslatról s nyakoncsipve a cigarettát sodró Bogyó századost, szörnyen hivatalos hangon közölte vele a vezérkar parancsát.

— Este nyolc órára vezényeltessen fel a magaslatra húsz darab embert a századból. A teljes adjusztírongon kívül mindegyike legyen felszerelve egy kifogástalan fanállal. Ott lesz a táborsernagy, végignézi az éjjeli gyakorlatot.

Sarkon fordulva, ott hagyta a századost. Ez kevés hiba, hogy össze nem rokkadt a soha nem hallott fanál súlya alatt. Évek óta hordja a katonamundurt, végigcsinált sok mindent tisztul mivoltában, ezer meg ezer kacskaringós, zafos, kétértelmű szót, kiszólást hallott, de a fanált világéletében sohasem hallotta senki ajkáról leröppenni.

Mit tegyen vele? Pedig szent Isten, a parancs parancs! Ott lesz a mumus! Végre egy szabadító gondolat született meg agyában. Tovább adja az őzű parancsot az éppen szeméjövő Rosos hadnagynek.

— Ma este nyolc órára vezényeltessen ki a század embereiből húsz darabot teljes harci felkészültségben úgy, hogy mindegyike egyúttal egy előírt fanállal legyen felszerelve.

Az ámuló Rosos a parancs hallatára majd kővé meredt. Nemrégiben távozott a katonai képzőintézetből, de a fanált sosem hallotta emlegetni. Mi a fészkes fene lehet az?

Hisz ha odahaza volna a garnizonban, akkor fittyet hányta a buta fanálnak. Felcsapná az Encyclopoedia der Kriegswissenschaften negyedik kötetét, ott az F. betű alatt bizony megtalálná a tanárt! De itt? Távol a tudományok minden forrásától, hogy tudhatja meg, mivel szerelje fel a húsz embert?

Már a kétségbeesés küszöbén állott, midőn lehoigasztott fővel ott térfertelt előtte a harcshabuzsú vén csatló, Buzás strázsamester. Egy mentő gondolat! Tovább adja neki az észbontó parancsot.

A fanál hallatára az őrmester lógó bajusza rögvest tótágast állott, de azzal pont ellenkező irányban lefelé súlydít békés hangulata.

Elmélázott. Végigszolgáltam már egynehány kapitulációt, alsposan bezúptáztam, de soha életemben nem hallottam a fanált emlegetni. Nem vagyok bolond eszemet törni rajta. Itt a tudákos szakaszvezető, igazítsa el ő a dolgot.

A szakaszvezető sem volt okosabb összes felsorolt feljebbvalóinál, azért odafordult a sütkéző káplár felé:

— Ráncos káplár, álljon glédába s hallgassa meg a hadvezetőség parancsát! Hány óra van most?

— Tizenegy, jelenem alásan!

— Hat óra múltán mennyi lesz?

— Öt óra a minás után!

— Helyes! No, de most vigyázzon ide! Szakaszából kiválaszt húsz embert, felszereli őket előírt fanállal s felvezeti őket a 782. sz. magaslat fensikjára. Ott megtudja a többi!

— Értem, jelentem alásan, de nem tudom, mi az a fanál?

Alig ejtette ki a fanál szót, a szakaszvezető sarkon fordult és válasz nélkül hagyva a fogas kérdést, eltűnt, mint a kámfor.

Ráncos ott maradt tanácstalanul. Agyába vihar zúdult, Szobaáristom, várfogság, agyonlövés rémes képei rajzolódtak lelkébe.

Véres tusájában elkódorgott a markotányosnő italgözös csapszékébe. Fölötte amúgy is összeomlik már az égből, italba öli metsző bánatát.

Az egyik recsegő lócán fészkelődő utász-katona meglátva csapzott hajú, savanyú pófájú bajtársát, amúgy fitymálva odaszólt feléje:

— Ecetes uborkát ettél pajtás éhgyomorra, hogy oly keserű pófát vágysz?

A káplár közelébe húzódtott és siralmas szóval mesélte el neki fanálos keserveit. Az utász ravasz mosollyal félhalkan súgta fülébe:

— Két liter bor az ára, ha megfizeted, kitanítlak s elmagyarázom magyarul, mi a fanál!

Nagyot paroláztak. Ráncos káplár ábrázatára széles mosoly ült. Egy meghitt, homályos sarokba vonultak, ahol az utász értelmes szóval felvilágosította a káplárt a fanál titokzatos mibenlétéről.

Hét óra volt, midőn Ráncos káplár húsz szakaszbeli emberrel kemény katonás lépésben indult a megjelölt magaslat felé. Mindegyik vállán hosszú pozna s annak végében hatalmas szalmacsutak. A be nem avatott hadfiak tágra meresztett szemmel bámulták a soha nem látott, fanálnak nevezett hadieszközt.

A fanálos szakasz felvonulásánál, kezdve a szakaszvezetőtől felfelé, a ranglétra különböző fokán álló tiszteken végig, egészen az őrnagyig, mindegyik elcsodálkozott a különös felszerelésen. Mindegyik csodálta közvetlen alantasának bölcs tudását, mellyel kisütötte, hogy micsoda tulajdonképpen a fanál.

Az éjjeli gyakorlatoknál a meggyújtott szalmacsutákkal jelzéseket adtak a vaksötétségben észrevétlenül előnyomuló hátvéd átkaroló ezredének.

Ráncos káplár adta meg az árát. A feljebbvalók könnyen úszták meg a hinárt, csak a szegény káplár keserülte meg a fanálos ügyet két liter bor erejéig. De legalább megtudta az armádia, hogy mi a fanál?

Tavaszi ígérete.

A Sziget padján ülve fázósan lesek. Még nem látom, de már érzem, hogy jön, hogy már itt van valahol a közelben. Kopasz ágakon még árva varjak ülnek, a Zóbor imitt amott fehér hófoltokkal tarka, de a lombtalan fák közt lila ködök szállidosnak és valami kimondhatatlanul mozdul a légtérben. A bogár még fagyos rög alatt alszik, a bokor sem rúgysz, de az ucca gyermeke a járdák szélein pörgettyűt hajt s ez csatlhatatlan jele a közelgő tavasznak. Már ott bujkál valahol egy magas tűzfal mögött, csak vár valamire és minden percben eldöppan, hogy életre csökölje a világot. De mi már türelmetlenül várunk és elébe megyünk, látni kívánjuk, mint ébredez a világ, mint születik új remény.

Még alszik a Sziget. Csak én ülök lesben. Két gyermekkisasszony jön, ide hozzák a tavasz elébe a rájukbizott kis embereket. Mellettük a gavallérok elmerülnek meghitt beszélgetés áradatába, a két gyermek meg kegyetlenül unatkozik, pedig alig van köztük pár lépésnyi távolság, mégis egyedül vannak.

— Tenni kellene valamit — erre gondol mindkettő, de nem mozdul, csak szembenállva, kíváncsian pislog egymás felé. Majd hivatató mozdulatra lendül egy apró kéz, a másik félen gyáva habozás a felelet.

— Gyere ide hozzám — önti szavakba a kedveskedő hívást

— Megyek! — repes feléje más nyelven a válasz. S ekkor valami hirtelen döbbenet, ott áll a két kisasszony és két különböző nyelv mondja ki:

— Nem szabad!

Igy szól az ítélet s utána kegyetlen meghozói nyugodtan sodorják tovább félbeszakadt beszédjük eltépett fonálát

Elkerekült szemmel nézi egymást a két gyermek, aztán rácsodálkoznak a nagyokra, szemükben a kérdés: vajjon miért?

Aztán hirtelen futásnak ered mindkettő. Odébb a bokrok közt, hol elhagyott pad védi a nagyok tekintete elől, egymásra borulva, kacagva öleli egymást két gyermek. A nagyok szeme nem látja, de a nap előőr sűrű szürke felhőfüggöny mögül és mosolyogva tavaszt hirdet

K e n e d y E r z s é b e t.

Elsőosztályú tűzifa

nagyban és kicsiben kapható

Hasáb handloval
vágott fa porosz szén
fűrészelte karvini

1000s állandó raktáron

Sumichrast Rudolfnál

Nitra, Vodná ulica. Tel. 2291.

Vasárnapi levél

Nitraiak Bratislavában.

Az elmúlt hét a bratislavi és a nitrai magyarság testvéri összelelkőzésének jegyében állt. A nitraiak engedve a Toldy Kör meghívásának, felrándultak Bratislavába, hogy a nagy nyilvánosság előtt bemutassák tudásukat, képzet adjanak kulturális tevékenységükről. Sokak talán peszszimizmussal néztek a matiné elé, hisz ismeretes a bratislavi magyar közönség kényes ízlése és fejlett kultúrája. De a siker, melyet a nitrai szereplők és az egyszerű, gerencséri műkedvelők arattak, olyan átlító, egyetemes volt, hogy meggyőzte még a tamáskodókat is: az a kultúra, az a tevékenység, melyet a nitraiak és a vidék ápolnak és fejtenek ki a leghelyesebb úton halad, tud nevelni és szórakoztatni. A bratislavi közönség szívébe zárta a nitraiakat.

A matiné sikeréről, a szereplők bemutatkozásáról nem fogok írni, hisz a napilapok erről gyönyörűen beszámoltak és nem akarok ismétlésekbe bocsátkozni. Most magáról a bratislavi magyar közönségről, viselkedéséről lesz szó, úgy ahogy azt a figyelő látta.

Nagyon meglepett és jólesett a bratislavi közönség előzékenysége és figyelme. Az állomáson ünnepélyesen fogadták a nitraiakat, számukra három négy autóbust biztosítottak, hogy az utat ne kelljen gyalog megtenniük. A színházba kísérték őket, mindent megmutattak, megmagyaráztak a vendéglátó gazda előzékenységgel. Mint egy illkos varázsűtésre, a színház zsúfolásig megtelt közönséggel. A matinék nem szoktak nagy közönséget vonzani, de ez a látogatottság löbb volt az előadás iránt érteit érdeklődésnél: a bratislavi magyarok nyilvános megvallása, hogy a magyar egy, akár városban, akár falun él.

Meglepő az a fegyelmettség, türelem, mely fölött a bratislavi magyar közönség rendelkezik. Nem mozog a helyén, nem beszél, tracsol, ásitózik akkor sem, mikor a színpadon a műsor legunalmasabb számai, a felolvasások peregnék. Szépen meghallgat mindent, a hallottakból leszűri a tanulságot, megalkotja véleményét, mely sohasem lesujtó, hanem jóakarátú, megértő. Nincs semmi elfogultság és előítélet benne. Senkinek sem előlegez nagy bizalmat, még akkor sem, ha az előadó neve után a dicsérő jelzők egész légiója baklat. Észreveszi az értéket, a tehetséget a legszürkébb előadókban is, aki Hamupipőke módjára hátul kullog. Tud lelkesedni és tapssal jutalmazni, érti a módját annak, hogy lehet valakit boldoggá tenni, hogy lehet egy nitrai vendégszereplést felejthetlenné avatni.

Mi nitraiak, akik mint előadók, vagy vendégek a múlt hét folyamán Bratislavában jártunk, egyhamar nem fogjuk tudni elfelejteni a bratislavi magyarok mintaszerű vendéglátását. Figyelmük mindenre kiterjedt, magukhoz emeltek minket és mi kiérezük, hogy ez a felemelés nem volt tetefelt, hanem őszinte, igaz szívből jövő. A magyar szív az elmúlt hét vasárnapján kitermelte magából a legszebb rózsát: a testvéri szeretet vörösrózsáját.

Meghatódott szívvel kell, hogy hálát

mondjunk a rendező és vendéglátó Toldy-Körnek, de legelsősorban agilis és fáradhatatlan elnökének, dr. A i x i n g e r Lászlónak, aki nemcsak szakértelemmel, gyakorlatossággal, hanem szeretettel rendezte meg a nitraiak matinéjét. A bratislavi magyarok számára pedig legyen boldogító tudat az, hogy a nitraiak örök emlékeztükbe vették a bratislavi kirándulást és a testvéri szeretet közelebb hozta a főváros magyarságát a vidék magyarságához.

Risnyovszky Endre

Nitrai furcsaságok.

A nitrai vízművek hivataláról.

Nem lehet ránkfogni azt, hogy mi csak szapulni tudunk, az érdemeket nem szoktuk elismerni. Olvasóink épp az ellenkezőjét állítják: hogy túl lágyszívűek vagyunk, mindenkit érdemen felül dicsérünk. Ha eredményeket akarunk elérni, ha nevelni akarunk, a hibák kiküszöbölésére törekszünk, akkor keményen meg kell nyomnunk a fellát.

Mi az arany középutat választjuk. Nem leszünk lágyszívűek, nem leszünk radikálisok, hanem a megértés aranyútján fogunk haladni.

A városvezetés az utóbbi időben már sok értékes újítással lepte meg a nitrai közönséget. Tudjuk azt, hogy a városvezetés tényezői csak a legjobbat akarják, hisz mindnyájunk érdeke, hogy ez a város minél nagyobb virágzásnak nézzen elébe. De azt is tudjuk, hogy tőkéséletet száz százalékban minden esetben nem lehet produkálni.

A városnak van egy nagyszerűen működő és nagy anyagi hasznot biztosító hivatala: a városi vízművek. Ez a hivatal az utóbbi időben a városház földszinti helyiségeiben volt elhelyezve, a Városi Takarékpénztár helyén. A hivatal a város szívében feküdt és minden oldalról meg lehetett közelíteni. Ezt a hivatalt most elhelyezték, még pedig a város másik sarkára, az állomás közelébe. Itt, ezen a félreeső helyen teljesült hivatala ez a hivatal. Azt hisszük, hogy ez a hivatal a közönségért van és nem megfordítva. A városnak udvariasnak, készségesnek kell lennie a polgárokkal szemben, hisz ezek adóiból, támogatásból él, keresnie kell a polgárok kényelmét és számukra könnyítést kell találni. Láttuk azt, amint törődött emberek rosszalva, fejcsóválva vették tudomásul a hivatal áthelyezését és morogva indultak neki a hosszú útnak, hogy a vízművek pénztárába leszurkolják a kivett összeget.

A mélyen hallgató nitrai kórház.

Mi nitraiak is az áhítat és elismerés bizonyos nemével haladunk el a nitrai kórház és ideggyógyintézet hatalmas, impozáns épületei előtt. A kórházat a közelmúltban új épülettömbökkel, sok osztállyal bővült és hivatalos arra, hogy a betegeknek gyógyulással szolgáljon, hogy a modern gyógykezelés és higiénia minden eszközével segítsen az arra rászorulókon.

Az egészséges ember nem szeret a kórház közelében járni, csak kívülről nézeget a komor, de komorságukban is impozáns épületeket és talán nem is sejti, hogy milyen emberfeletti munka folyik a falakon belül. A legszentebb, legemberibb

pálya: az orvosi pálya. Segíteni szenvedő embertársainkon, visszaadni nekik a hitelt, hogy újból egészségesek lesznek, újból örülni fognak az élet apró örömeinek. Vagy legalább is elhítenni a betegekkel, hogy újból fellábolnak, egészségesen elhagyhatják a kórházi ágyat, ha az orvos tudja is, hogy a halál már a kulcslyukon kandikál be.

A nitrai közkórház gyönyörűen, elismerésre méltó módon lölti be hivatalát. De arról a nagy, hatalmas és kimerítő munkáról csak azok tudnak, akik a falak között megfordultak, akár betegként, akár vendégként, de a nagy nyilvánosság mindig csak a haláleseteket tartja számon és sohasem a gyógyulások ezer esetét.

Tudjuk azt, hogy az orvosi munka sokkal komolyabb, semhogy reklám után kiáltson, de mégis szükséges, hogy az orvosok kórházi működéséről a nagyközönség néhanapján tájékozódást szerezzen. Minél nagyobb a bizalom, annál könnyebb az orvosok munkája is. Az olyan beteg gyógyítása és gyógyulása könnyebb, aki hisz az orvos gyógyító erejében és tudásában, mint az olyan betegé, aki bizalmatlan orvosával szemben.

Szerényen kérdezzük: miért nem hívja meg a kórház vezetősége a sajtó képviselőit, hogy ezek látogatást végezhesse az intézetben és tapasztalataikról őszintén beszámolhassanak a közönségnek? A sajtónak nagy az ereje és az őszinte elismerés sem szokott rosszul esni, még a túlszerű orvosoknak sem...

Nitrai élet 40 év előtt.

1901-et írunk. Az újév napján tisztelgő küldötségek jelentek meg B e n d e Imre püspöknél, T h u r ó c z y Vilmos főispánnál és dr. R u d n a y Sándor polgármesternél.

A Modlano-féle trieszti cigarettá hűvelgyár Nitrán fiókot nyitott. Vezetői a gyár budapesti képviselői: Halász Ferenc és Pál.

Január 13-án hangversenyt rendezett a színházban Sebők Sári, a budapesti opera növendéke.

Február közepén kezdte meg előadásait Nitrán Dobó színtársulata (60 taggal, 16 tagú sajtó zenekarral)

Különös sztrájk tört ki az év első heteiben. A nitrai magán zálogházak becsukták üzleteiket, mert magasabb kamatot akartak számítani és a hatóság nem engedte meg. A sztrájk, melyről a fővárosi sajtó is tudomást vett, két hónapig tartott és a zálogházak győzelmével végződött.

Seybold János nitrai törvényszéki bíró Budapesten hosszabb betegség után január közepén elhunyt.

Benedek Andor tábornaszernagy a nitrai háztelredet január 16-17-én megszemlélte.

A Dobó féle színtársulat tagjai: Feledt Boriska, Daróczy Ilika, B. Némethy Jolán, Benedek Gyula.

Gelenczey Mihály János nitrai tanár, a N. Közlöny szerkesztője „Künn és benn” címmel kiadta tárcáit.

A Kat. Kör január 20-án Vörösmarty ünnepet rendezett. Az ünnepi beszédet dr. Dudek János mondta. Vörösmarty „Hedvig” című költeményét Feltscher Oszkár szavalta.

A népszámlálás eredménye Nitrán: 14,358 állandó lakos, 448 ideiglenes lakos.

Kovács Mihály, 48 as honvéd százados, Sztáral Lajos honvédőrnagy apósa 82 éves korában január 22-én meghalt.

Az Osztrák Magyar Bank nitrai fiókját május 6-án megnyitották.

Keltscha Nándor ismert nitrai festő és mázoló január 26-án a temetőben, egy jobbarátja sírjánál agyonlőtte magát. Halálának oka anyagil öszeroppanása.

Április elején kezdték meg a nitrai igazságszolgálat palota építését.

A pápa Öszentsége Bende Imre nitrai püspököt febr. 20-án római gróffá nevezte ki.

Február 28-án érkezett Nitrára Lipó Szalvát főherceg.

Gisser (Geszl) Ágostont a nitrai főgimnázium tornatanárává kinevezték.

Dr. Thurzó Ferenc nitrai főgimnáziumi tanár március 10-én 30 éves korában, hosszú betegeskedés után elhunyt.

Március 16-án hűnyt el hirtelen, egyvérézés következtében Névény Sándor pénzügyi titkár 65 éves korában.

A nitrai főgimnázium márciusi ünnepségét Ötvös Aladár 8. oszt. tanuló nyitotta meg lelkes beszéddel. Az ünnep jelentőségét Mérey Oszkár 8. o. tanuló méltatta.

Reinichovszky Rezső elügyész április 1-én nitrai törvényszéki bírót kinevezték.

A főgimnázium ifjúsága április 11-én hangversenyt rendezett. Az ifjúsági zenekart Roch Gyula tanár vezényelte. Zongorán játszott Ötvös Margit és Árpássy Mici.

Füssl Emil nitrai kataszteri mérnök eljegyezte Korócs Mariskát.

Az Osztrák Magyar Bank nitrai fiókjának igazgatójává Tichy Tivadart nevezték ki. Pénztáros lett Wilhelms Emil, főkönyvelő Bernáth György (Bernáth Sándor nitrai pénzügyi felügyelő fia).

Zobor hegyközség hegybírájává Szécsi Ferenc ügyvédet választották meg.

Dokupil Gusztáv pénzügyi fogalmazót segédtitkárrá nevezték ki.

Babóthy György 48 as honvédszázados és neje Vay Antónia aranylakodalmukat április 24-én ülték meg.

Fellner Mihály, Fellner Jakab nitrai kőfaragó mester edesatyja május 1-én 82 éves korában meghalt.

Markovics János szemináriumi rektor kanonokká nevezték ki

A lusta és a fürge.

(Arab mese.)

Élt egyszer egy derék mór. Sidi Lakdar, a „lusta”. Felülmúlt mindenkit a lustaságban. Hivatásos lusta. Mintahogy kávésok, fűszerárusok, borbélyok, — úgy ő „lusta”.

Atyja után, kis kertje a város végében omladozó falazattal, tövisbozótval benőtt, berozsodósodott ajtóval, füge, banánfákkal, vigan csörgedező forrásokkal. Itt töltötte életét, hosszában, csendben, mozdulatlanul elterülve a fűben, csomó vöröshangyával a göndör szakállában. Ha megéhezett, csak kezét nyújtotta egy duzzadt füge vagy banán után a földön. De inkább éhenpusztult volna, mintsem felkelni és ágról tépni egy gyümölcsöt. Órlás népszerűsége a restségével. Szenthez hasonlóan tisztelték. A kertje előtt elhaladók egyszerre halkán beszélgettek és megilletődve hajtottak tétet. Iskolásgyerekek megszakítani, bolygatni próbálták páratlan restségét. Nevén hívogatták, nógatták, éktelen lármát csaptak és narancshéjjakkal hajigálták. Mindhiába. Csak éppen, hogy horkantotta a magas fűből:

— Jaj nektek, ha felkelek! Jaj nektek! Dehogyan kelt fel. És megtörtént, hogy a

diákok egyike megkívánta ezt a vízszintes exisztenciát és egy szép napon kijelentette a papának, hogy nem jár többé iskolába, hogy lusta akar lenni.

— Még mit nem? — pattogott az öreg, egy jóra való, szorgalmas pipaszárfaragó, ki mindig hajnaltól munkájánál.

-- De igen, papa! lusta akarok lenni.

— Abból ugyan semmi nem lesz. Saját mesterségemre foglak... vagy írnod leszel, mint Ali nagybátyád. Lustát nem tűrök a házamban. Mars az iskolába, mert különben elpáhollok ezzel a vadonatúj „egygyaszárral”.

Elsomfordált a fiú. De nem az iskolábanem egy mór bazárba. Beékelődött a szmírnák közé. Ott hasalt napeség, a színes lámpásokat és egyéb csillogó tarkabarkaságokat bámulva és mellére szippantva a fiolákból kipárolgó rózsaoilaj és meleg gyapjuburnuszok szagát.

Az apa megtudta a dolgot. De hiába toporzékolt és püflölte boltja összes pipaszáráival. Semmi nem használt. A fiú váltig azt hangoztatta kuckójában elnyúlva, hogy lusta akar lenni.

A papa elűnta a dolgot. Ali nagybácsihoz fordult tanácsért, majd mondta a fiúnak:

— Ha már erőnek erejével lusta akarsz lenni, úgy viszlek Sidi Lakdarhoz, ki levizsgáztat.

És másnap máris úban Sidi Lakdarhoz, kinek kapuja mindig tárva. Ott terpeszkedett a fügefák alatt, madarak seregétől körülveve.

— Légy üdvöz, Sidi Lakdár! Ime, a fiam. Mindenáron lusta akar lenni. Próbáld ki. Ha megfelel, kérlek tartsd meg őt tanoncnak. Fizek érte, ami kell.

Intett Sidi Lakdár, ünénnek melléje. A fiú lebeveredett, ami jó jel. Némán néztek egymásra... Perzselő délnap. Szunnyadozott az egész kert. Egy-egy túlérett füge potlyant a földre... Lakdar hanyagul nyúlt utána. A fiúnak ez a mozdulat is sok. Ügyet sem velett a mellette hulldogáló pocakos fügekre. A mester szemesarkából figyelte. Multak az órák. A szegény pipaszárfaragó kissé hosszúnak találta az egyfűtlét. De nem mert mukkanni. Csak szemelt meresztette ott kuporogva összefonott lábával. Már rajta is erőt vett a lankadtság. A rekkenő kősegg... a gyümölcsök részegítő illata...

Egy rózsaszínű, mézbélű füge mállott széjjel a fiú kezén. Arra is rest, hogy egy ujjával a szájába tolja. De erős a kísértés. Bányadnan szól az öreghez:

— Papa... tedd a számba ezt a fűgét! Sidi Lakdár ráfordul az apára:

— És ezt merészelted tanoncnak ajánlani? Ezt?... Ki mesterén is túlsz?

Térdre borult a fekvő fiú előtt, fejével érintve a földet:

— Üdv neked! Oh lusták lustája!..

özv. Czoborné.

Elektro és rádió szükségleteit

fedezze a nitrai előnyösen ismert

CHATERNUCH-cégnél,

ahol minden e szakmába vágó dolgot olcsón szerezhet be. Rádiók szakszerű javítása olcsón és lelkiismeretesen. Rádió és villanyszükségleteire kérjen díjmentes árajánlatot.

NITRA, Hlinkova ul. 41. sz.

Dr. Falih két legújabb könyve már megjelent és kötetenkint lapunk kiadóhivatalában is megrendelhető. 1. Nitra Arany Könyve. 2. Nitrai Fejfák. Számos képpel. Egy-egy kötet ára 20 korona.

Hírök

Magyar lelkigyakorlatok a ferencrendieknél Nitrán. A felsővárosi ferencrendi plébániahivatal magyar lelkigyakorlatokat rendez a ferencrendiek templomában a következő programmal:

Március 21-én este 6 órakor bevezető szent beszéd, utána a szokott keresztúti ájtatosság.

Március 22-én reggel 6 órakor szent mise rövid exhortációval, este 6 órakor szent beszéd és áldás.

Március 23-án reggel 10 órakor szent beszéd, szent mise és közös szent áldozás.

Áthelyezés. Dr. Kostolny, a nitrai kereskedelmi akadémia tanárát, az ismert szlovák íróát áthelyezték Bártfára. Azt rebesgetik, hogy az áthelyezés szoros összefüggésben van azzal az oporttal, melynek erkölcsi fel-fogása nem találkozott a hivatalos körök elismerésével.

Lemondott állásáról. Dr. Rippa Józsefné, a nitrai kereskedelmi akadémia tanárnője visszalépett állásától.

Könyv-szenzáció. A közeljövőben jelenik meg Mártonvölgyi Lászlónak, a jeles nitrai írónak 200 oldalas könyve, mely az „Emlékek zarándokútján” címet viseli. Szlovén várainak történetét, a hozzájuk fűződött mondákat ismerteti a kiforrott író könyvedségével és lenyűgöző erejével.

Esküvői hír. Nagy Magdus, Nagy Sándor, nitrai előnyösen ismert női szabómeister leánya és Szabó Károly március 15-én du. 5 órakor a ferencrendiek templomában házasságot kötnek. Az ifjú párnak ezután is gratulálunk!

Az első szalonkák. A nitrai és vidéki erdőkben már megjelentek az első szalonkák, mint a tavasz csilhatatlan hírnökei. Ezidén az első szalonkát, március 5-én A u j e s z k y József malomtulajdonos lőtte. A második és harmadikat G o c s á r Gyula banktisztviselő hozta terítékre.

Eladó Zoboron, az Úrvölgyben egy különő karban levő szőlő, szép házzal, parkkal. Bővebbet Dombay Ede építésznél.

Ha jó cipőt akar,

akkor keresse fel

Orbán György

cipész mestert

NITRA, Rázusová (Kalmár-ú.) 17.

Nedves faiak szárazzá tétele teljesen egyéni, eredeti módon. Minden más, eddigi módszert és eljárást felülmúlt. Keresse fel tehát bizalommal a jóhírű Spatyna István céget, Váralja-u. 35.

Vennék jókarban levő bútorokat

Cím a kiadóban.

Jókarban levő pianó eladó.

Cím a kiadóban.

Használt, jó állapotban levő pianót veszek. Cím a kiadóban

NITRAMEGYEI SZEMLE

Felelős szerkesztő és lapkiadó:

Risnyovszky János.

Kéziratokat nem adunk vissza!

Nyomja Risnyovszky János könyvnyomdája

(ezelőtt „Corvin”)

Nitra, Piaristák-ú. 22.